

Komunitní práce

Základní pojmy

+

Historie

Základní pojmy

- **Komunita** – výchovná, terapeutická, občanská - místní společenství (Hartl, 1997)
- Jazykové zvláštnosti slova komunita
- Komunita, komunitní, komunitní práce, komunitní péče, komunitní přístup.

Znaky komunitní práce

- Používá se, pro řešení problémů a navození změny v komunitě.
- Zapojuje do řešení problému všechny, kdo ho mohou ovlivnit, do rozhodování a do života komunity zapojuje občany, místní organizace a instituce
- Rozšiřuje možnosti lidí ovlivnit to se ději s nimi a kolem nich.

Pojmy

- **Komunitní aktéři (STAKEHOLDERS).** Ti, co jsou zainteresováni na komunitních aktivitách.
- **Community Leadership** – úloha osobností v komunitě.
- **Komunitní vztahy a procesy** . Procesy „bottom – up“ (zespodu nahoru), iniciativy občanů jako základní předpoklad .
- **Sociální kapitál** (sítě, vztahy, důvěra, reciprocita, solidarita, participace, bridging – bonding social capital) – podrobněji během přednášky
- **Komunitní projekt.**

Komunitní práce jako metoda sociální práce

Specifika:

- jde o sociální změnu nějaké situace
- zplnomocnění, posílení komunity (empowerment)
- nalezení a využití komunitních zdrojů
- makrosociální práce
- role sociálního pracovníka:

Komunita – místní společenství

- Lidé, kteří žijí v **geograficky definované oblasti** a mezi kterými existují vzájemné sociální vazby (přátelství, příbuzenství, známosti, účast v ekonomické směně – tj. nákup zboží a služeb, práce v místě). Jsou obvykle k místu, kde žijí (pocit připoutání, identifikace s místem, sounáležitosti, závazků, respektu, kamarádství, ...)

Další charakteristiky komunity

- **Časové:** společná minulost, příběh
společná aktualita, situace, vnější vymezení
společná budoucnost – touhy, očekávání, plány
- **Hodnotové:** společné hodnoty v širokém
kulturním slova smyslu, společný vnější nepřítel,
ohrožení, atd.

Vyvážená komunita

- - je různorodou jednotou
- - má společný základ sdílených hodnot
- - vyznačuje se vzájemnou péčí a důvěrou
- - má rozvinutou efektivní vnitřní komunikaci
- - usnadňuje lidem účast na veřejných věcech
- - vytváří si vlastní identitu, záměry
- - vytváří si vlastní vazby
- - vychovává, je schopna předávat hodnoty další generaci
 - je otevřená do budoucnosti
- - má vyvážené institucionální uspořádání

Cíle komunitní práce

- Vyvolat a podporovat změny v rámci místního společenství
- Aktivizovat lidi, umožnit jim, aby se sami postarali o řešení problému.

Rozvoj komunity – rozvoj místního společenství

Rozvoj komunity jako proces usiluje o:

- vzdělání občanů k soběstačnosti (zplnomocnění),
- rozvoj **odpovědných místních osobností,**
- vštěpování **zásad dobrého občanství.**

Zároveň posiluje demokracii na místní úrovni tím, že vytváří instituce sloužící případně obnovuje jako mechanismy pro **zapojování občanů do místního dění.**

Pomáhá začleňovat různé skupiny.

Umožňuje občanům vytvářet a udržovat slušné vztahy napříč sociálním spektrem.

Vnáší do života komunity postupné a svobodně zvolené změny.

Komunitní práce se týká těchto oblastí:

- **Účast - PARTICIPACE - na věcech veřejných (místní demokracie). Důležitost různých spolků, NNO, atd.**
- **Sociální začlenění lidí na okraji - INKLUZE**
- **Solidarita, SOCIÁLNÍ KOHEZE (sociální soudržnost, sociální kapitál)**
- **Komunitní VZDĚLÁVÁNÍ**
- **Podpora místního HOSPODÁŘSKÉHO života (lokální ekonomika)**
- **Udržitelnost, vyváženost a dostupnost LOKÁLNÍCH INSTITUCÍ**

Ukázky

- <http://www.maslovice.cz/web/cs/titulni>
- <http://www.krasnalipa.cz/>
- <http://www.komunitnicentrum.com/>
- <http://www.remEDIUM.cz/>

Historie komunitní práce

- Moderní společnost 19. století – urbanizace, individualizace, industrializace
- Nová průmyslová města (anomie – E. Durkheim
- Komunitní práce – Londýn. 1886 – Komunitní centrum Toynbee Hall. Vzdělávání chudých. Další rozvoj v Evropě
- USA – integrace imigrantů
- Poválečný vývoj

Specifika českých zemí

- Spolkový život 19. století - tradice
- Družstevní hnutí
- 1948 – organizace Národní fronty
- Vývoj po r. 1989 - obnova občanské společnosti, specifika
- Současné rysy komunitní práce
- <http://www.nadacevia.cz/cz/granty-a-podpora/podpora-mistnich-iniciativ>

Jaké organizace jsou komunitní:

Organizace, která je součástí dané komunity (působí uvnitř komunit. Organizační kapacita a cíle organizace umožňují apelovat a efektivně spolupracovat s dalšími organizacemi, skupinami a aktéry v komunitě. Přispívá ke společenskému životu v komunitě.

Organizace, která vystupuje jako klíčový aktér či mechanismus při identifikování a řešení problémů komunity. Spíše než na prosazování vlastních zájmů a cílů se tyto organizace staví do role zprostředkovatele, moderátora diskusí a procesů v komunitě.

Typy komunitních organizací

- NNO : občanská sdružení v různých oblastech, o.p.s., nadace
- <http://komunitninadace.cz/fondy/fondy-ustecke-komunitni-nadace/otevreny-grantovy-fond/prehled-podporenych-projektu/seznam-podporenych-projektu-22-otevreneho-grantoveho-kola/#c838>

nadační fondy, církevní organizace (charita, diakonie)

- Neziskové organizace - příspěvkové -s komunitními programy : muzea, knihovny, galerie, školy, informační centra

<http://www.sladovna.cz/akce/archiv>

- <http://www.knihovna-se.cz/>

<http://www.csopvlasim.cz/cs/454-o-nas>

- Svazky obcí (mikroregiony)

<http://www.mikroregionblanik.cz/aktuality/aktuality.php>

Volná sdružení občanů bez právní subjektivity, iniciativy občanů – happeningy, neighbourhood (sousedské aktivity)

Komunitní projekt

- projekt obsahuje myšlenku šíření hodnot otevřené společnosti
- projekt rozvíjí zaujetí a zájem lidí
- pomáhá lidem podílet se na věcech veřejných, dává lidem příležitost volby vlastních metod práce, kreativity, neformální propojování skupin, projekt pomáhá proti lhostejnosti, posiluje účastníky - empowerment
- projekt otevírá lidem nové rozměry
- pomáhá překonávat černobílé vidění problémů, učení se z vlastních chyb a jeden od druhého - social learning, vzájemné ovlivňování a kultivace. Komunitní vzdělávání

<http://www.nadacepartnerstvi.cz/Vzdelavani>

- Projekt posiluje a pomáhá uvést věci do pohybu

Komunitní projekt

- projekt pomáhá formulovat priority a zájmy komunity, odkrývá a **využívá potenciál komunity, stanovuje vize**, projekt má širší návaznosti na ostatní projekty a aktivity
- projekt je dobře prezentován a připraven
- představuje veřejnosti všechny zúčastněné skupiny, prezentuje myšlenku projektu, **projekt má realizační plán, identifikuje zdroje peněz a ostatní zdroje**, vychází ze znalosti místních partnerů

Proces komunitní práce

- 1. zjišťování a analýza potřeb
- 2. plánování
- 3. realizace
- 4. vyhodnocení (evaluace)

Zjišťování a analýza potřeb komunity

- Ankety
- Výzkum – kvalitativní, kvantitativní
- SWOT analýza

S= strengths, silné stránky;

W = weaks, slabé stránky;

O = opportunities, příležitosti;

T=threats, ohrožení

(Pozn: SWOT Jabok-u na flipchart)

Komunitně orientovaný výzkum

- Vizuální „výzkum“, principy vizuální antropologie - využití pro účely komunitního rozvoje
- Příběhy lidí, příběhy území – využití pro účely ozřejmění místního příběhu . Projekty
- <http://www.zmizeli-sousedede.cz/index.html>
- <http://losonline.eu/projekty/ziva-pame-mesta-liberec---reichenberg-149/>
- <http://puvodni.knir.cz/index.php?kam=projekty&iid=663>

Plánování a realizace Participační plánování – plánování s veřejností

- Plánovací víkendy – příprava: místo, časový rozvrh, lidé, finance, materiály, spolupráce s médii
- <http://www.nadacepartnerstvi.cz/Verejny-prostor-a-doprava/RE-public-BRNO-O-verejnych-prostranstvich-verejne>
- Community visioning – focus group, místní aktéři (občané, NNO, ostatní organizace, zástupce místní správy)
- <http://www.rudnik.cz/cz/verejna-debata-obcanu-o-budoucnosti-nasi-obce-144.html?pismo=2>

Vyhodnocení projektu

- Kritéria úspěšnosti:

Komunitní plánování sociálních služeb

- TRIÁDA
- Zadavatel (veřejná správa)
- Poskytovatelé sociálních služeb
- Klienti (občané)

(ukázka Vsetín)